

การรับสือผลประโภชันที่ได้รับจากการรายงานสารคดีทางวิทยุโทรทัศน์
ที่ให้ความรู้ด้านกฎหมาย “รายการรู้กฎหมายได้ประโภชัน”

นางสาว อภิรดี ศุภวนิชาน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาในเกศศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการพื่อสาธารณะ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2539

ISBN 974-635-751-4

สืบสิทธ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE PERCEIVED USEFULNESS OF TELEVISION DOCUMENTARY
PROGRAM ON LEGAL CONTENT “RHU KOT MAI DAI PRA YOT”

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

ศูนย์บริการสารสนเทศ
for the Degree of Master of Arts

Department of Mass Communication

Graduate School

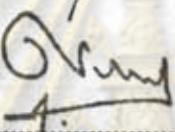
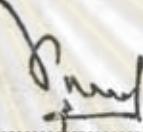
Chulalongkorn University

Academic Year 1996

ISBN 974-635-751-4

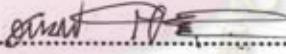
หัวข้อวิทยานิพนธ์	การรับรู้ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการสารคดีทางวิทยุโทรทัศน์ ที่ให้ความรู้ด้านกฎหมาย “รายการรู้กฎหมาย ได้ประโยชน์”
โดย	นางสาว อภิรดี สุคนธมาน
ภาควิชา	การสื่อสารมวลชน
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผศ. โอพาร วงศ์บ้านคู่

บันทึกวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

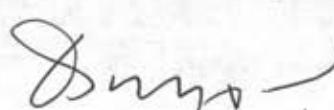

คณบดีบันทึกวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชุดวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ อรรถพ เธียรถาวร)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ โอพาร วงศ์บ้านคู่)

กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ธงทอง จันทรงศุ)

พิมพ์ด้านฉบับทัศน์อวิทยานิพนธ์ภาษาไทยในกรอบสีเขียวนี้เพียงแผ่นเดียว

เอกสารตุคณาน : การรับรู้ประโยชน์ที่ได้รับจากการสารคดีทางวิทยุโทรทัศน์
ที่ให้ความรู้ด้านกฎหมาย “รายการรู้กฎหมายได้ประโยชน์”

(THE PERCEIVED USEFULNESS OF TELEVISION DOCUMENTARY

PROGRAM ON LEGAL CONTENT “RHU KOT MAI DAI PRA YOT”)

อ.ที่ปรึกษา: พศ. โอลิฟ วงศ์บ้านคุ่, ๑๒๔ หน้า ISBN ๙๗๘-๖๓๕-๑๕๑-๔

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประโยชน์ที่ผู้ชมได้รับจากการสารคดีทางวิทยุโทรทัศน์ที่ให้ความรู้ด้านกฎหมาย “รายการรู้กฎหมายได้ประโยชน์” ตลอดจนศึกษาถึงการท่าหน้าที่และบทบาทของรายการดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ชุมชนรายการรู้กฎหมายได้ประโยชน์ ในเขตกรุงเทพฯ จำนวน ๑๐๐ คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การแจกแจงความต้องรู้และผลการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

๑. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ชุมชนรายการ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาปีชั้นปีที่ ๑ ปีที่ ๒ ปีที่ ๓ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดินทางอพยุ�ในภาคกลาง สถานภาพสมรส และเป็นพนักงานบริษัท

๒. ลักษณะของพฤติกรรมการเปิดรับรายการนี้ ผู้ชมส่วนใหญ่เปิดมาพบรายการโดยบังเอิญ แต่อีกส่วนหนึ่งตั้งใจคิดตามอย่างต่อเนื่อง

๓. รายการนี้เป็นรายการที่ผู้ชมเห็นว่ามีประโยชน์อย่างมาก แต่อาจเป็นไทยได้ในขณะเดียวกันหากนำไปใช้ไม่ถูกวิธี

๔. การนำรูปแบบของละครนำเสนอมาดำเนินเรื่องความรู้ด้านกฎหมายเป็นกลยุทธ์การนำเสนอที่ดีและน่าประทับใจ

ศูนย์วิทยทรัพยากร อุปสงค์กรณีมหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... ภาควิชาสื่อสารมวลชน
สาขาวิชา ..... การสื่อสารมวลชน
ปีการศึกษา ๒๕๓๙

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ด้วยน้ำหมึกด้วยวิทยานิพนธ์ภาษาไทยในกรอบสีเขียวเพียงแผ่นเดียว

C856810 MAJOR MASS COMMUNICATION
KEY WORD: PERCEIVED USEFULNESS / TELEVISION DOCUMENTARY PROGRAM /

LEGAL CONTENT.

APIRADEE SUCONDHAMARN : THE PERCEIVED USEFULNESS OF TELEVISION
DOCUMENTARY PROGRAM ON LEGAL CONTENT " RHU KOT MAI DAI PRA YOT "

THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR.OLARN WONGBANDUE , 124 PP.
ISBN 974-635-751-4

The research aims to study the perceived usefulness of television documentary program on legal content " Rhu Kot Mai Dai Pra Yot " and to study the role and influence of that program. Questionnaires were collected from a total 100 viewers in Bangkok. Frequency, percentage and description were tools for data analysis.

The results of the research were as follows :

1. Most respondents were female with the secondary school and vocational education level. Most of them were from the central part , married.and were in the post of company officers.
2. For television exposure behavior, most of them accidentally watched the program, while the remaining intended to see the program consecutively.
3. The television documentary program , the respondents agreed that it was useful to them, on the other hand, it might be useless if the viewers used in the wrong way.
4. The legal content program presenting through the situation comedy was an appropriate and efficient presentation strategy.

ศูนย์วิทยทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา การสื่อสารมวลชน

ลายมือชื่อนิสิต

สาขาวิชา การสื่อสารมวลชน

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

ปีการศึกษา ๒๕๓๙

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของการศึกษาในระดับปริญญาในเกณฑ์มาตรฐานที่ดีของผู้เขียน โดยเฉพาะการเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จะสำเร็จลุล่วงสมบูรณ์ไม่ได้หากไม่ได้รับความช่วยเหลือและความกรุณาจากผู้มีพระคุณ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ ผศ. โอหار วงศ์บ้านดู่ อ้างอิงที่ ปรีกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้คำปรึกษาแนะนำมาโดยตลอด

วิทยานิพนธ์นี้ไม่อาจเกิดขึ้นได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากทีมงานรายการ รู้กฎหมายได้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์รายการและมองความรู้รวมทั้งประสบการณ์ การผลิตรายการให้แก่ผู้เขียน ตลอดจนคณะผู้บรรยายและผู้จัดการแผนกสารคดี บริษัท เบสไลน์ โปรดักชั่น จำกัด ที่มอบโอกาสในการศึกษาและให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

และขอขอบคุณสำหรับกำลังใจและความห่วงใยอย่างจริงใจจากพี่ๆ เพื่อนๆ น้องๆ และบุคคลรอบข้างทุกท่าน ที่สำคัญที่สุดผู้วัยของราบทอบพระคุณคุณพ่อคุณแม่ ผู้สอนที่ส่งเสริมและเป็นกำลังใจให้ผู้เขียนเล่าเรียนและเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์

ความสำเร็จในวันนี้ ล้วนเกิดจากกำลังใจและสิ่งดีๆ ที่ผู้มีพระคุณทุกท่านมอบให้ สิ่งเหล่านี้จะอยู่ในความระลึกของผู้เขียนตลอดไป

อภิรดี สุคนธมาน
เมษายน ๒๕๖๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	๔
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	๕
กิตติกรรมประกาศ.....	๖
สารบัญ.....	๗
สารบัญตาราง.....	๘
บทที่	
๑. บทนำ	
๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	๓
๑.๓ ปัญหานำวิจัย.....	๓
๑.๔ เหตุผลของผู้วิจัยที่ต้องการศึกษา.....	๓
๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย.....	๔
๑.๖ ข้อตกลงเบื้องต้น.....	๔
๑.๗ ข้อสันนิฐานของการวิจัย.....	๕
๑.๘ นิยามศัพท์	๕
๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	๑๑
๒. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
๒.๑ ทฤษฎีการกิจหน้าที่ของสื่อมวลชน.....	๑๒
๒.๒ ทฤษฎีการเรียนรู้.....	๑๕
๒.๓ แนวคิดเรื่องการศึกษานอกระบบ.....	๒๕
๒.๔ แนวคิดเรื่องรูปแบบละครโทรทัศน์แบบ Situation comedy	๒๕
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๓๔

๓. วิธีดำเนินการวิจัย

๓.๑ แหล่งข้อมูล.....	๓๕
๓.๒ การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	๔๑
๓.๓ การวิเคราะห์ข้อมูล.....	๔๖
๓.๔ การนำเสนอข้อมูล.....	๔๗

๔. ผลการวิจัย.....

๔.๑ หยอนที่ ๑ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	๕๘
- ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะทางประชารัฐ.....	๕๙
- ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการรับชมรายการ.....	๕๙
- ผลการวิเคราะห์หน้าที่และผลของรายการ.....	๖๔
- การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบข้อสันนิษฐาน.....	๗๗
๔.๒ หยอนที่ ๒ ผลการรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต.....	๗๘

๕. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย.....	๘๑
๕.๒ อภิปรายผล.....	๘๖
๕.๓ ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	๙๐
๕.๔ ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต.....	๙๑

**ศูนย์วิทยทรัพยากร
รายการอ้างอิง.....**

ภาคผนวก.....

บทความนักเรียน.....

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ ๑ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ	๔๐
ตารางที่ ๒ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ	๔๑
ตารางที่ ๓ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา	๔๒
ตารางที่ ๔ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามภูมิลำเนา	๔๓
ตารางที่ ๕ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพครอบครัว	๔๔
ตารางที่ ๖ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพ	๔๕
ตารางที่ ๗ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามรายได้	๔๖
ตารางที่ ๘ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลำดับของสื่อ ที่ให้ความรู้ด้านกฎหมายที่ผู้ชุมเปิดรับ	๔๗
ตารางที่ ๙ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะของ รายการทางวิทยุโทรทัศน์ที่ให้ความรู้ด้านกฎหมายที่ผู้ชุม ขอบชน	๔๘
ตารางที่ ๑๐ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง ในการเปิดรับข่าวสาร รู้กฎหมายได้ประโยชน์	๔๙
ตารางที่ ๑๑ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลักษณะการ เปิดรับข่าวสารรู้กฎหมายได้ประโยชน์	๕๐
ตารางที่ ๑๒ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาใน การเปิดรับข่าวสารต่อสัปดาห์	๖๐
ตารางที่ ๑๓ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลำดับสิ่งที่จำได้ ในรายการ	๖๑
ตารางที่ ๑๔ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลำดับเหตุผล ในการเปิดรับข่าวสาร	๖๒
ตารางที่ ๑๕ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามลำดับเนื้อหา ความรู้ด้านกฎหมายที่ผู้ชุมสนใจ	๖๓
ตารางที่ ๑๖ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสามารถ ในการรวมรวมความรู้ด้านกฎหมายนำเสนอตามที่ผู้ชุมต้องการ ทราบ	๖๔

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่ ๑๗ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสามารถในการอธิบายความรู้ด้านกฎหมายได้ครบถ้วน	๖๕
ตารางที่ ๑๘ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการสะท้อนถึงค่านิยมหรือวัฒนธรรมไทยในรายการรู้กฎหมายได้ประโยชน์	๖๖
ตารางที่ ๑๙ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการได้รับความบันเทิงจากการ	๖๗
ตารางที่ ๒๐ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสามารถในการสนองต่อความสนใจของเนื้อหา	๖๘
ตารางที่ ๒๑ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความสามารถในการเรียนรู้กฎหมายจากรายการรู้กฎหมายได้ประโยชน์	๖๙
ตารางที่ ๒๒ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความสามารถในการนำป้ายไปใช้ในชีวิตประจำวันได้	๗๐
ตารางที่ ๒๓ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเคยนำความรู้ด้านกฎหมายที่ได้จากการไปใช้จริง	๗๑
ตารางที่ ๒๔ จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความบันเทิงที่ได้รับ	๗๒

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย